

Saksdokumenter:

- Rapport nr. 10/2015 **Andreas Henriksen Aarflot**
Rapport fra styremøte i KEK 24.–25. mars 2015
- Rapport nr. 9/2015 **Lemma Desta og Andreas Henriksen Aarflot**
Rapport fra møte i eksekutivkomiteen i CCME 24.–25. april 2015

Saker i de økumeniske organisasjonene

Konferansen av europeiske kirker (KEK)

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar følgende saker til orientering:

- Rapport fra styremøte i KEK 24.–25. mars 2015 i Brussel
Rapport fra møte i eksekutivkomiteen i CCME 24.–25. april 2015

Rapport fra styremøte i KEK 24.–25. mars 2015 i Brussel
v/Andreas Henriksen Aarflot

KEK-styret møttes til et ekstraordinært styremøte i Brussel 24.–25. mars 2015. Bakgrunnen for det ekstraordinært møtet var styrets ønske om å jobbe mer med KEKs programatiske arbeid, men styret diskuterte også andre viktige spørsmål.

Programarbeid – veikart for KEK 2015–2018 – Forging Our Future

KEK-styret vedtok på forrige møte at det skulle hentes inn en ekstern fasilitator i forbindelse med styrets diskusjoner om programarbeidet. Formålet var å legge til rette for gode diskusjoner og kreative prosesser i styret. Generalsekretær Klaas van der Kamp fra Nederlands Kristne Råd fungerte i denne rollen.

Styret behandlet et veikart for KEK i perioden 2015-2018, som skal være veiledende for KEKs programarbeid i denne perioden. Noen av programområdene nevnes nedenfor:

Ecclesiology and Theological Dialogue Among the Churches

Styret vedtok å etablere en referansegruppe for arbeidet med dette temaet. Innenfor temaområdet vil det arbeides med evaluering av virkningene av Charta Ecumenica, kirkenes

respons mot voksende sekularisme, økumenisk dannelse og et økumeniks perspektiv på den protestantiske reformasjonen i anledning 500-årsjubileet i 2017 inngå.

Peacebuilding and Reconciliation

Styret viste til rollen KEK historisk har hatt innen arbeid med fredsbygging og forsoning, og mente det fortsatt er viktig å satse på dette i rammen av KEK. Det ble vedtatt å etablere en referansegruppe for arbeidet med dette temaet.

Human Rights

Styret understreket viktigheten av at KEK fortsatt er en aktør innenfor kirkenes arbeid for å fremme menneskerettigheter og menneskeverd, og besluttet å videreføre arbeidet gjennom å opprette en referansegruppe for menneskerettigheter.

Economic and Environmental Justice

KEK-styret legger opp til at KEK skal arbeide med økonomisk rettferdighet og klimarettferdighet i årene fremover, blant annet som et europeisk uttrykk for Kirkenes Verdensråd sitt *Pilgrimage of Justice and Peace*. De europeiske institusjonenes arbeid for økonomisk rettferdighet og klimarettferdighet vil monitoreres, og det arrangeres klimapilgrimsferd hvor også østeuropeiske medlemskirker blir inkludert, og det legges opp til synlig nærvær på COP 21 i Paris i desember 2015. Det er etablert et samarbeid med katolikkene om dette, men HE Metropolit Emmanuel av Frankrike fra Det økumeniske patriarkatet understreket at KEK også må benytte seg av de ressursene vi har gjennom våre medlemskirker i Frankrike. Det ble vedtatt å etablere en referansegruppe for dette arbeidet.

Employment and Social Issues

KEK har gjennom sin konstitusjon et ansvar for å jobbe mot byggingen av et humant, sosialt og bærekraftig Europa som er i fred med seg selv og sine naboer. Styret understreket viktigheten av at KEK jobber med arbeidskraft og sosiale spørsmål, herunder arbeidsledighet. KEK vil jobbe gjennom nettverket CALL (Church Action on Labour and Life), Eurodiakonia og andre partnere, og styret vedtok å opprette en referansegruppe for dette arbeidet.

Bioethics

Med henvisning til at bioetiske og bioteknologiske problemstillinger er på den europeiske agendaen, ble det vedtatt å opprette en referansegruppe for arbeid med bioetikk for å bidra til responser fra kirkene.

Education for Democratic Citizenship

Utdanning for demokratisk borgerskap har vært et satsningsområde for KEK gjennom flere år, og styret vedtok en videreføring av arbeidet gjennom etableringen av en referansegruppe. Selv stiller jeg meg svært spørrende til hvorvidt dette vil kunne ha noen relevans for Den norske kirke, men jeg er åpen for at det muligens kan være av større nytte for kirker i andre land. Uansett ble det klart at dette er et arbeid som får prosjektmidler fra de europeiske institusjonene, så det vil i begrenset grad gå på bekostning av andre prioriteter.

EU Policy and Legislation

Styret vedtok å videreføre samarbeidet med EKDs Brusselkontor knyttet til en arbeidsgruppe som monitorerer og informerer kirker om policy og utvikling i europeisk rett, ikke minst

knyttet til rettsutvikling som vil kunne få påvirkning for kirkene og forhold mellom stat og kirke. Det ble vedtatt å opprette en referansegruppe. EKDs Brusselkontor ivaretar sekretariatsfunksjoner for denne gruppen.

KEK-styret understreket at når sekretariatet skulle kontakte medlemskirkene om forslag til kandidater til referansegruppene, var det viktig å understreke at medlemskirkene skulle *foreslå kandidater til nominasjon* og ikke *nominere personer*. Det sistnevnte kan oppfattes som om medlemskirkene selv kan oppnevne personer til å sitte i referansegruppene, men det er ikke det medlemskirkene inviteres til. På bakgrunn av forslagene til medlemskirkene, vil KEK-kollegiet vurdere disse nærmere, før KEK-styrets nominasjonskomité kommer med en innstilling til styret, som foretar den siste oppnevningen. Dette blant annet for at styret kan sikre de nødvendige balansene.

Koordinering av KEK og CCMEs programarbeid

KEK-styret hadde i desembermøtet vedtatt at styret i marsmøtet ville drøfte i større detalj CCMEs arbeidsplaner, sammen med planer for alle de andre arbeidsaktivitetene til KEK. Tanken var at man på den måten kunne koordinere KEK og CCMEs arbeidsplaner, og samtidig involvere CCME i KEKs programplanlegging i tråd med den nylig vedtatte samarbeidsavtalen med CCME som KEK-styret vedtok i desember 2014.

Generalsekretariatets hadde ikke involvert CCME i planleggingen av veikartet *Forging Our Future*, og CCME var heller ikke invitert til styremøtet. Dette på tross av at samarbeidsavtalen med CCME innebærer at KEK og CCME skal koordinere planene sine, og at CCMEs valgte leder skal møte som observatør i KEK-styret. Som KEKs representant i CCME-eksekutivkomiteen, gav jeg uttrykk for at jeg beklaget dette på det sterkeste, en oppfatning flere styremedlemmer delte. I løpet av møtet ble CCMEs generalsekretær invitert til styremøtet av presidentskapet, slik at hun deltok den andre dagen, og det ble understreket at KEK-styremøtet i juni vil ha større tid til å diskutere CCME-arbeidsprogrammet.

Presidentens rapport fra Ukraina

President Christopher var med i Kirkenes verdensråds solidaritetsdelegasjon til Ukraina 17.-20. mars 2015. Den ukrainsk-ortodokse kirken, som er underlagt Moskva-patriarkatet, var et generøst vertskap for delegasjonen, og sørget for at de fikk møte en bredde av kirker i landet. I tillegg til Den ukrainsk-ortodokse kirken er det to ukanoniske utbryterkirker, deriblant det såkalte Kiev-patriarkatet. Gjennom All-Ukrainian Council of Churches and Religious Organizations (AUCCRO) møtte delegasjonen også disse kirkene, og de hadde et godt møte med dem. Biskop Christopher traff også internt fordrevne familier som hadde flyttet fra øst, hvor hjemmene deres nå er helt totalskadede.

Biskop Christopher viste til at Den ukrainsk-ortodokse kirken kan ha en brobyggerrolle, og denne har to ganger offentlig understreket Ukrainas territorielle integritet. Det har ikke vært lett for dem, da de har mange menigheter og medlemmer i områder som søker seg mot Russland.

Fra et kirkerettslig perspektiv er det interessant å merke seg at Ukraina ikke har noen bestemmelser om at soknene er uløselig bundet til kirken de hører til, sml. med den norske kirkeloven § 2 første ledd første punktum. Det innebærer at en menighet kan bryte ut av

kirken og slutte seg til en annen kirke dersom den er uenig med kirkens biskop eller andre organer. Dette var en ordning som ble etablert under Sovjet-styret, noe som åpnet opp for at Sovjet-styret kunne drive splitt-og-hersk med kirkene. Biskop Christopher viste til at dette bidro til at økumeniske relasjoner var skjøre i landet.

Biskop Christopher avsluttet rapporten med å vise til at konflikten i Ukraina er komplisert kirkelig, økonomisk og politisk, og at vi som KEK ikke burde ta side, men vise solidaritet med våre søstre og brødre i Ukraina og holde dem i våre bønner.

Generalsekretærstillingen

Styrets nominasjonskomité, under ledelse av HE Metropolitt Emmanuel av Frankrike (en av visepresidentene i KEK), fungerer som *Searching Committee* for generalsekretærstillingen. Nominasjonskomiteen hadde et kveldsmøte etter at styrets sesjon var ferdig den første dagen.

På bakgrunn av nominasjonskomiteens rapport vedtok styret teksten til stillingsannonse for generalsekretærstillingen. Det ble også fastslått at Presidentskapet skulle skrive et brev til medlemskirkene og forklare situasjonen hvor nåværende generalsekretærens stilling ikke automatisk blir forlenget, men hvor den blir lyst ut med mulighet for nåværende generalsekretær å søke stillingen.

Det ble også besluttet et tidsløp for tilsettingsprosessen. Snarest mulig etter dette møtet vil det sendes ut en stillingsannonse for generalsekretærstillingen. Det gis deretter tid til at søkere melder seg, utvelging av kandidater til intervju og gjennomføring av intervju, før styret fatter tilsettingsvedtak i et ekstraordinært møte 30. september 2015.

Medlemskontingenter

Styret drøftet ulike modeller for fremtidig medlemskontingent i KEK. I dag utgjør medlemskontingenten 1,3 millioner euro. Det er i dag sju store medlemskirker som dekker 81 prosent av all inntekt KEK får i medlemskontingent. Det dreier seg om EKD, Church of England, Den norske kirke, Svenska kyrkan, Den evangelisk-lutherske kirke i Finland, Folkekirken i Danmark og Sveits. Tre «mellomstore» kirker dekker ytterligere 4 prosent, hvilket innebærer at 10 av 114 medlemskirker står for 85 prosent av KEKs medlemskontingentinntekter. Det har derfor vært et etterlengtet behov for å finne et system med objektive kriterier for hvor stor medlemskontingenten skal være.

En av modellene som ble presentert, var en formel hvor medlemmer * GDP/per capita per 2013 * GNI per 2013. En utfordring med denne modellen var at tre medlemskirker ville få uforholdsmessig store økninger i medlemskontingenten – herunder Den norske kirke.

Styret hadde en første gangs behandling av forslaget, og det legges opp til en konsultering av medlemskirkene til neste styremøte. Utgangspunktet er at det i perioden 2016-2018 budsjetteres med 1,3 millioner euro i medlemskontingent. Forslaget innebærer følgende:

- Minimumskontingenten er 850 euro.
- Det forventes at *de sju store* fortsetter å betale samme beløp som de betalte for KEK og CSC til sammen i 2013.
- For de andre medlemskirkene blir medlemskontingenten regnet ut fra formelen overfor.

- KEK vil gå i dialog med de medlemskirker som har problemer med å betale medlemskontingenten.

Etter planen blir endelig behandling av medlemskontingentstrukturen på styremøtet i juni.

Møte med CCME-generalsekretær

Styremøtet i KEK lot seg også kombinere med et møte med CCMEs generalsekretær, Doris Peschke. Vi fikk snakket om samarbeidsrelasjonene mellom KEK og CCME og drøftet aktuelle migrantspørsmål i Norge og Europa. Vi kom inn på temaet om asylsøkere som konverterer til kristendommen og ikke blir trodd av myndighetene, men sendt tilbake til land hvor de risikerer å bli forfulgt for sin religiøse overbevisning. CCME-generalsekretæren mente at det i prinsippet ikke skulle være nødvendig å dokumentere en konvertering ut over å vise til en dåpsattest. Hun viste til at ateister i Iran risikerer å bli forfulgt for sin overbevisning. Hvordan kan en ateist dokumentere overfor myndighetene at han eller hun ikke tror på Gud? Videre anbefalte hun Den norske kirke eller Norges Kristne Råd å ta spørsmålet til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Dette er et interessant perspektiv på en aktuell debatt i Norge som Den norske kirke bør vurdere om det kan være aktuelt å følge opp. CCME kan være en ressurs i en slik sammenheng.

Oslo, 05.05.15

Andreas H. Aarflot

Rapport fra møte i eksekutivkomiteen i CCME 24.–25. april 2015 v/Lemma Desta og Andreas Henriksen Aarflot

Eksekutivkomiteen i Kirkenes Migrantkommisjon i Europa (CCME) var samlet til møte i Den evangeliske kirke i Spania 24.–25. april 2015. Lemma Desta representerer Den norske kirke på vegne av den nordiske regionen i eksekutivkomiteen, mens Andreas Henriksen Aarflot representerer Konferansen av europeiske kirker (KEK). Denne rapporten omtaler de viktigste temaene som var på agendaen.

Spanske grenser og migrasjonspolitik

Eksekutivkomiteen hadde invitert representanter fra spanske organisasjoner og partnere for å bli informert om den spanske konteksten.

En representant fra **Projecto Esperanza** (Prosjekt Håp), som arbeider mot menneskesmugling (human trafficking), orienterte fra deres arbeid i Spania. Hun viste til at det er utlendingspolitiet som etterforsker traffickingssaker, noe som gjør at deres først reaksjoner at det er traffickingoffer må være ulovlige innvandrere. Mens det i Norge er nok at en NGO varsler at det kan være snakk om et traffickingoffer for at refleksjonsperioden skal aktiveres, er det i Spania nødvendig at en polititjenestemann gir erklæring om at det kan være slik. Det gis lite økonomisk støtte til mindreårige, og ingenting til menn. Seksuelt utnyttede kvinner finnes det derimot støtteordninger til.

En representant fra **CEAR** (Comisión Española de Ayuda al Refugiado) orienterte om et økende antallet asylsøkere i Spania, selv om det er lite sammenlignet med andre land ved Middelhavet. Det er mange asylsøkere som ønsker å levere søknad om asyl andre steder enn i Spania, fordi det er utfordringer med søknadsprosessen. Det er en lov fra 2009 som regulerer

dette på overordnet nivå, men det er fortsatt ikke vedtatt underliggende forskrifter som regulerer det nærmere.

En representant fra *Jesuitenes Flyktningtjeneste* (JRS) orienterte spesielt om situasjonen knyttet til Ceuta og Melilla. Ceuta og Melilla er Spanias to autonome byer på afrikansk territorium, som utgjør to spanske områder innenfor Marokko. Hun fortalte at Spanias grensepolitikk er en politikk av stengte dører. Å stenge et lands grenser er umulig, med mindre man stenger begge sider av grensene. Spania har i praksis outsourcet grensekontrollen på den marokkanske siden av grensene til Marokko, noe som holder tallene lave. Det innebærer at de reelle grensene til Spania er langt unna de territorielle grensene. Langs grensene til Ceuta og Melilla er det gjerde utenfor gjerde, hvor de ytterste gjerdene var langt inne på marokkansk område. Hun rapporterte om ekstrem vold ved grensene, hvor marokkanske grensestyrker fysisk hindrer at asylsøkere kan krysse grensene gjennom såkalt pushback. Dette har ført til en humanitær krise i Marokko, hvor mange bor i umenneskelige forhold i fjellene i området i nærheten av de spanske områdene. Spania har videre vedtatt en lov som institusjonaliserer pushback, men de er sterkt kritisert fra Europakommisjonen, Europarådet, Ombudsmannen, Advokatforeningen osv., og saken er tatt til domstolene med argumentasjon om at bestemmelsene er grunnlovsstridige. Et lite lyspunkt er at flyktninger fra Syria nå kan komme til grensen og melde asyl lovlig, men tilsvarende gjelder ikke for flyktninger fra Sub-Sahara.

Safe Passage og situasjonen i Middelhavet

CCME-eksekutivkomiteen hadde situasjonen i Middelhavet og prosjektet *Safe Passage* høyt på dagsorden. Generalsekretær Doris Peschke uttalte at «the real crisis is yet to arrive», med henvisning til at ferden over Middelhavet i vintermånedene bare er en brøkdel sammenlignet med ferdene i sommermånedene. Situasjonen er ikke begrenset til Italia (som har vært mest fremme i media) – også Spania, Hellas, Frankrike, Bulgaria og Romania opplever flyktningstrømmene.

FRONTEX, som er EUs koordinerende organisasjon for sikkerhet ved EUs yttergrenser, koordinerer operasjon Triton. Triton er EUs aksjon for å imøtekomme de store flyktningstrømmene over Middelhavet. Toppmøtet i Det europeiske råd 23. april 2014 gikk inn for å styrke budsjettet til Triton, men det er en utfordring at mandatet til FRONTEX er knyttet opp til kontroll, og ikke redningsoperasjoner (search and rescue). I CCMEs diskusjoner ble det pekt på at så lenge FRONTEX sitt mandat ikke utvides, vil økte bevilgninger ha lite å si. Det ble også vist til at EU-toppmøtets vektlegging av økt støtte til Tunisia, Egypt, Sudan, Mali, Niger og andre for å bygge kapasitet til å monitorere og kontrollere grenser og ruter kan se ut til at EU lar seg inspirere av Spanias outsourcing av grensekontroll langt utenfor EUs grenser, noe som er bekymringsverdig.

CCME-koordinerte prosjekt *Safe Passage* er høyst aktuelt. *Safe Passage* er et prosjekt som har som formål å gjøre reisen til migranter og flyktninger som prøver å nå EU gjennom EUs sørlige grenser, trygg. Prosjektet har også som mål på lengre sikt å endre europeisk asyl- og migrasjonspolitik slik at flyktninger og migranter ikke lenger må legge ut på livsfarlige reiser for å krysse EUs grenser. I februar 2015 var det en større konferanse i Roma, som var

nyttig. På grunn av ulike syn på virkemidler blant samarbeidspartnerne, har prosjektet blitt noe forsinket sammenlignet med den opprinnelige planen

Det ble reist spørsmål om det kunne være aktuelt å bidra med norske prosjektmidler for å støtte opp om prosjektet, eller om det kunne være aktuelt å arrangere en Safe Passage-konferanse i Norge. Dette må Den norske kirke vurdere.

EUs migrasjonsagenda

EU-kommisjonen har varslet at det vil lanseres en europeisk migrasjonsagenda for å utvikle en mer systematisk og geografisk sammenhengende migrasjonspolitikk, hvor asyl, immigrasjon, integrering og ekstern virksomhet vil inngå. Denne er forventet offentliggjort i mai 2015. Eksekutivkomiteen hadde en idémyldring og drøfting knyttet til hvordan CCME vil respondere på migrasjonsagendaen.

Rapport fra de forskjellige landene

Medlemmene av CCME-eksekutivkomiteen delte rapporter om nyheter på migrasjonsområdet i landene medlemmene kommer fra. I **Frankrike** har terroristangrepene i januar endret diskursen i landet, hvor fokuset har flyttet seg til å beskytte folk og religiøse steder i stedet for å lage reguleringer rettet mot migranter. Videre debatteres det om prinsippet om laïcité må modifiseres – kan skolesystemet endres med introduksjon av religionsfag, slik at Frankrike bedre kan integrere folk? Fra **Hellas** rapporteres det om en økning av ankomne migranter uten like, ikke minst på øyene i Adriaterhavet, noe som bidrar til en veldig desperat situasjon. Samtidig er det et lyspunkt gjennom det at den nye regjeringen i Hellas legger til rette for en mer human migrasjonspolitikk. Den greske statsministeren har gitt uttrykk for at migrasjon skal prioriteres og gis synlighet i offentlig politikk, og det er utnevnt en viseminister i Innenriksdepartementet som har ansvar for et underministerium for migrasjon. Samtidig er de i en vanskelig situasjon fordi de ikke har de ressurser som det er behov for. I **Romania** har de fått gjennomslag for endringer i migrantlovgivningen som de har jobbet for i flere år. De opplever samtidig at folk forsøker å ta seg over Svartehavet for å komme til Europa. Fra **Norge** rapporterte vi om utviklingen av asylbarnsaken og om regjeringens respons på krisen i Middelhavet.

KEK og CCME

KEKs representant Andreas H. Aarflot rapporterte fra styremøtene i desember 2014 og mars 2015. CCME-eksekutivkomiteen gav uttrykk for at de var fornøyd med samarbeidsavtalen mellom KEK og CCME, slik at forholdet på papiret nå er bedre. Samtidig beklaget den sterkt at CCME ikke var invitert til å diskutere programarbeidet sammen med KEK-styret i mars, slik KEK-styret hadde forespeilet. Det er etablert samarbeidsmøter mellom KEK og CCME, men disse må nok utvikles litt for å få ting bedre til. CCMEs nestleder Alfredo Abad og eksekutivsekretær Torstein Mortiz vil delta fra CCMEs side på KEK-styremøtet i juni 2015.

Andre saker

CCME hadde et underskudd i 2014. Dette skyldes i stor grad at EU-landene har kuttet budsjettet på de prosjektområdene hvor det er naturlig for CCME å søke om prosjektstøtte. De nasjonale midlene er videreført på samme nivå, mens midlene på europeisk nivå er kuttet til et minimum. Det innebærer at det kun er ca. 7-10 tilskuddsmottakere totalt, og CCME må konkurrere med blant annet Røde Kors, Det europeiske flyktningsrådet, FNs Høykommissær for

flyktninger. Selv med gode prosjektsøknader er det derfor vanskelig å få tilsagn. CCME arbeider derfor for å øke støtten fra kirkelige aktører.

CCME samarbeider i flere sammenhenger med Kirkenes verdensråd, og KV har en representant i CCMEs eksekutivkomité. Eksekutivkomiteen ble informert om at KV er i prosessen med å tilsette en migrasjonsrådgiver som vil overta denne rollen og styrke KVs satsing på migrasjonsspørsmål.

Eksekutivkomiteen diskuterte et forslag om å fornye nettsidene i et samarbeid med KEK, men fant at de ikke hadde midler til å prioritere det på det nåværende tidspunkt. CCME-eksekutivkomiteen diskuterte også et forslag om å endre layouten på årsrapporten, og besluttet å gjøre det for at den skal bli mer leservennlig for potensielle donorer og fremtidige medlemskirker.

Neste møte blir 15.–17. oktober 2015 i Timișoara, Romania.

Oslo, 05.05.15

Lemma Desta og Andreas H. Aarflot